

SUPERSTAAR

Andres Noormets

Andres Noormets

SUPERSTAAR

LAVASTAJA JA KUNSTNIK

Andres Noormets

DRAMATURG

Esko Salervo

KOSTÜÜMIKUNSTNIK

Maarja Viiding

ORIGINAALMUUSIKA

Hans Noormets

VALGUSKUJUNDAJA

Villu Konrad

INSPIITSIENT

Berta Kelder

VALGUSMEISTER

Villu Konrad

HELIMEISTER

Sigrid Koor või Lauri Lüdimois

GRIMEERIJA

Merle Saluveer

KOSTÜMEERIJA

Annika Mänd

LAVAMEISTER

Kaspar Laanisto

Esietendus 4. oktoober 2025 Ugala teatri suures saalis

LOOMINGULINE JUHT

Liis Aedmaa

TEATRIJUHT

Heigo Teder

OSADES

OLLE
Oskar Punga

TOM
Martin Mill

ANNIKA
Adeele Jaago

RIKARD KARLSSON
Tanel Ingi

PIPILIIS KARLSSON
Marika Palm

JÜRI SÜGIS
Aarne Soro

SISSEJUHATUS

Seda teksti kirjutama pani võimalus väljendada tunnet, mis on meie tänase aja iseloomuks ja sisuks: ärevus, korrastamatus, kindlustunde defitsiit, moraalsete ja esteetiliste piiride hägustumine, väljavenimine, hajumine – kahtlemine, kahtlustamine, agressiivsus. Ka ühtede ja samade mustrite kordumine on igapäevane reaalsus.

Eelnevast lähtudes kadus igasugune soov olla originaalne ja kordumatu. Ma võtsin „Superstaari“ aluseks või inspiratsiooniks – kuidas tahate – ühe paraja peotäie tuntud ja tundmatuid materjale. Nende hulgas on: eelkõige Brandon Thomase farsi ainetel kirjutatud Mati Undi komöödia „Charlie tädi“, siis Larry Shue komöödia „The Nerd“,

aga ka Astrid Lindgreni lasteraamatud, A. H. Tammsaare erinevad teosed ja J. W. Goethe „Faust“.

Mõned paralleelid on täiesti ilmselged, mõned aga väga hästi peidetud, kuna igasugused ristsõnad ja mõttemängud on meie igapäevase elu lahutamatu osa, nagu ka vandenõuteooriad ja

pilameedia seda on. Ja nii kurb kui see ka pole, on meditsiini võidukäigust hoolimata parimaks ravimiks naer.

Tekstis leiduvad sarnasused reaalse isikute ja sündmustega on juhuslikud.

Autor ja lavastaja Andres Noormets

*Jüri Sügis ongi kangelane. Ta on mees
suure S-iga. Ta on see tilgakujuliste prillide
ja punase neoontrikooga kangelane, kes
päästis mu elu – ta päästis mu elu ilma
igasuguse kõhkluseta ja ennast ohverdades.
Ma olen talle tingimusteta tänulik, ma olen
talle oma elu võlgu.*

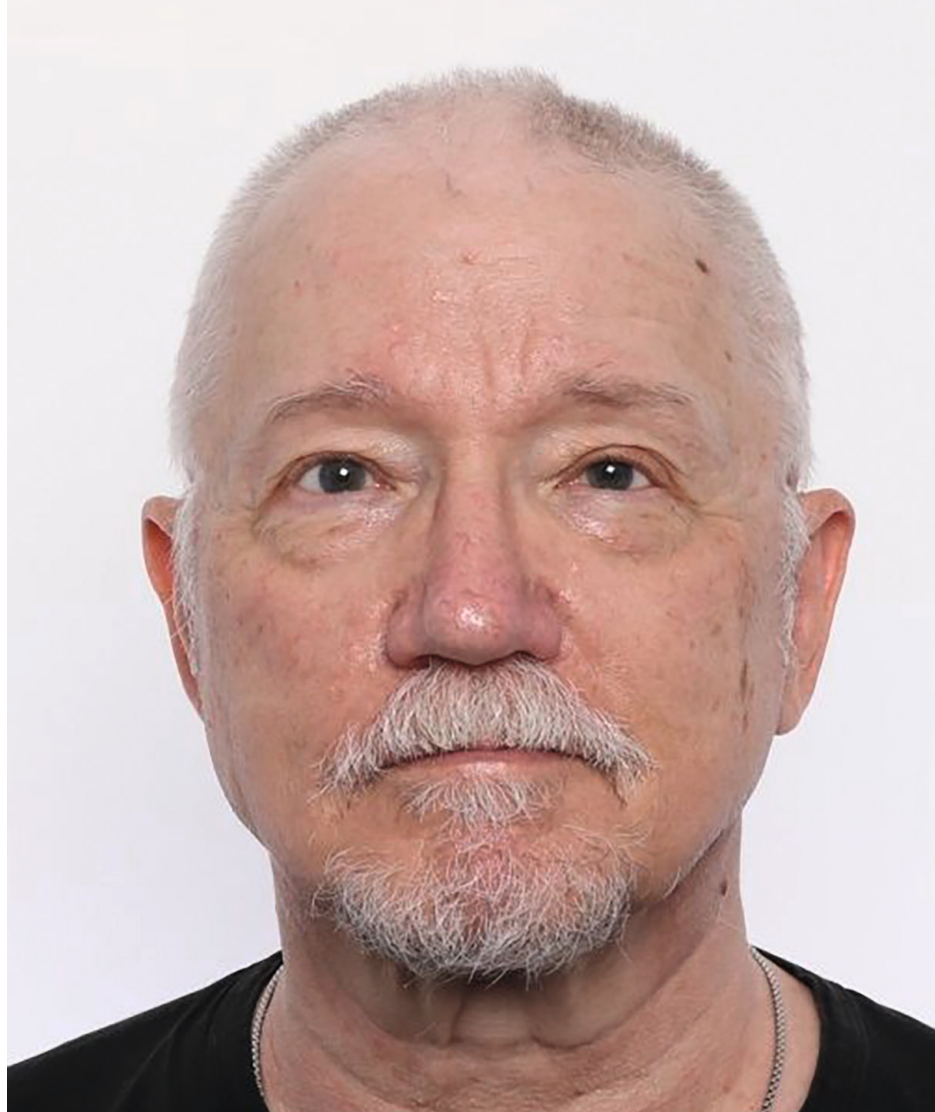
Olle

*Sissejuhatuseks pean ma ütlema, et nüüd te kuulete
midagi ennekuulmatut! Ja mitte ainult ei kuule, vaid
näete ka – te näete uue superstaari sündi –, te näete,
milleks ma päriselt võimeline olen – te näete oma
silмага, kuidas ajalugu muutub!*

Jüri Sügis

Esko Salervo on soome näitekirjanik, lavastaja, raadio-, tele- ja filmistsenarist. Ta on olnud teatrijuht, Soome Näitekirjanike Liidu esimees ja töötanud erinevatel ametikohtadel Soome Rahvusringhäälingus (YLE). Salervo on kirjutanud ligi poolsada näidendit ja kuuldemängu ning olnud populaarsete telesarjade „Kotikatu“ („Kodutänav“) ja „Salatut elämät“ („Varjatud elud“) ja

peastsenarist. Ta on võitnud Lea auhinna aasta parima näidendi (1996) ja Sylvi auhinna filmi „Hiljaisuus“ („Vaikus“) stsenaariumi eest (2012). Samuti on ta olnud nomineeritud põhjanaabrite prestiižsemale filmiauhinnale Jussi. Viimastel aastatel on Salervo keskendunud peamiselt oma teadmiste jagamisele sirguva draamakirjanike põlvkonnaga.

„KUIDAS LEIDA UUS TEE OMA TÕELISE MINANI“

Vastab dramaturg Esko Salervo

Kui Andres Noormetsaga kahasse kirjutatud „Ruth“ jõudis Ugala lavale (2019), siis Sa kirjeldasid Liis Aedmaale antud intervjuus, kuidas kirjanikuks ja näitekirjanikuks olemine pakub naudingut ja teeb elu rikkaks. Miks on näitekirjandus Sinu jaoks eriline?

Näitekirjandus võimaldab ainulaadset rännakut. Kirjutades sa kanaliseerid oma mõtted ja loovuse kindlasse vormi ja selle tulemuseks on lõpetatud teos. Tekst enam ei muutu, sest ta on valmis, punkt on pandud. Aga USA kirjanik Louise Erdrich sõnastab Ovidiuse „Metamorfooside“ eeskujul, et kõik muutumatud asjad on surnud. Kuidas siis surnud tekstid ja ideed uuesti ellu ärkavad? Kas need protsessid toimuvad lugejate peades? Väga tore, kui see nii on, aga kirjanik ise ju lugeja pähe ei pääse.

Muidugi on võimalik oma lugemiskogemust edasi anda keele kujundlikkuse kaudu. Paraku ei asu kirjutaja lugeja ja loetava tekstiga samas tunnetuslikus ruumis, ta saab pärast ainult kaudseid kommentaare. Tagasisidet saada on küll tore, aga seda piirab keele poolt loodud reaalsus, mis on täis eri tähendusvarjundeid.

Draamakirjandus seevastu viib sind teistsugusele rännule. Kollektiivse töö tulemusena nii proovides kui etendustel ärkab tekst siin ja praegu kogu oma eheduses ellu. Nii saab kirjanik osaleda protsessis, mis on lihtsatest sõnadest palju enamat.

See on oluline. Protsessis osalejad jagavad, põimivad ja teisendavad oma sisemisi maastikke kirjaniku teksti kaudu. Trupp loob midagi sellist, mis on päriselt elus. See on reaalsuse ilming, milles kirjaniku kavatsus areneb laval ühiseks ja elavaks kogemuseks. Küsimus ei ole enam sümboolsetes märkides paberil või subjektiivsetes muljetes lugeja peas. On toimunud metamorfoos, mille tulemuseks on uus elu. Mida autor laval näeb, on alati erinev teksti algsest kujutluspildist. See kehastab midagi palju suuremat, mida võiks nimetada taassünni imeks. Protsessi viimases etapis paigutab publik etenduse omaenda sisemaailma. Mõnes mõttes on see sarnane protsess proosa lugemisega. Aga rännak, mille pealtvaataja teeb tekstist iseendani, teeb draama eriliseks. Seetõttu ma valisingi proosa asemel näitekirjanduse. See žanr võimaldab ühendada ja noorendada, ületada üksildaste minade piire ja luua ühiselt uusi maailmu.

Sul on kõrgharidus teatri ja näitekirjanduse alal ning magistrikraad bioloogias. On need kaks erinevat maailma üldse võrreldavad? Kuidas aitab üks olla parem teises valdkonnas?

Bioloogia-alane haridus on osutunud minu töös dramaturgina päris kasulikuks, kuid mitte nii, nagu arvata võiks. Olemaks loov, pead sa olema võimeline laskma lahti struktuuridest, mis hoiavad meie maailma koos. Mida loovam sa oled, seda suurem kaos valitseb sinu maailmatajus. Kuid lisaks loovusele koosneb lavastus paljudest järjestikustest ja läbimõeldud etappidest, mis nõuavad kõigilt osalejatelt loogilise perspektiivi omaks võtmist ja konstruktiivse dialoogi pidamist.

Kuigi loominguline ja kaootiline isiksus on loomeprotsessis hädavajalik, võib ta tekitada märkimisväärset hõõrdumist. Metsik ja pulbitsev loovus põrkub sidusa protsessiga. Objektiivse vaatluse alal haritud inimene, kes on võimeline eristama subjektiivseid ja objektiivseid seisukohti, oskab vajadusel enda mina kõrvale jätta ja vaadata protsessi teise inimese pilguga. See on igas loomingulises ettevõtmises väärtuslik – eeldusel, et inimene tunneb süvitsi ka loomingulise protsessi keerukust. On õnn, et mul on nii loominguline kui ka teaduslik haridus. Mul on kergem probleeme analüüsida, ilma et ma neid isiklikult võtaksin. Mul on kergem olla abiks.

Kohtusid Andres Noormetsaga 2006. aastal Berliinis meediafestivalil Prix Europa. Kuidas iseloomustaksid teie omavahelist klappi ja koostööd?

Koostöö Andres Noormetsaga on eriliselt rahuldust pakkuv. Meil on ühised alusväärtused ja arusaamad nii elus kui ka loomingus. Sellele vaatamata on meil ridamisi asju, mida näeme erinevalt. Andres paneb rohkem rõhku füüsilisele, ta on tundlikum ja kehaliselt teadlikum. Tema mõtlemises on idamaist keerukust. Seevastu mina oman suurt sidet õhtumaise kultuuriga: keele, psühholoogia ja loogikaga. Kuid ma olen alati huvitatud liikuma nendest kategooriatest kaugemale, kaardistamata aladele. Usun, et me täiendame teineteist väga hästi.

Meie erinevused pakuvad olulisi eeliseid. Need hoiavad meie arutelusid asjalikuna. Lahkarvamused ei tekita trotsi, sest me mõistame, kuidas erinev seisukoht ei tähenda isiklikku kriitikat. Andres on egost vaba looja kehastus, mis on kooskõlas minu eelistatud tööstiiliga. Meie lähtepunktiks on lahenduste ja võimaluste leidmine loomingulistele väljakutsetele. Me ei tegele võimuvõitlusega ega luba egodel põrkuda kõrvaliste asjade pärast. Otsesõnu öeldes kiirgab Andresest head huumorit, ta oskab tasakaalustada jõudu lahkusega, jääb teiste suhtes avatuks ja on märkimisväärselt asjatundlik. Tõesti, vahel on ta tüütult kangekaelne, aga mul on tunne, et see ehk hoiabki loomingulist pinget elus. Ausalt öeldes olen ma ise vist sama jonnakas.

„Superstaari“ lavastusprotsess on Noormets korraga autor ja lavastaja. Mis oli Sinu roll dramaturgina?

Dramaturgina töötades ma muidugi teadvustan, et Andresel on autori ja

lavastajana otsustusõigus lõppresul-
taadi üle. Minu roll on täiendada ja
toetada. Selgitada tema jaoks välja
teksti sisemisi toimemehhanisme, pak-
kudes kerkinud probleemidele toimivaid
lahendusi ja pidades meeles publiku
vaatenurka. Ma aitan teostada tema
lavastaja visiooni teksti funktsionaalsu-
se tõstmise kaudu.

Kui me 2006. aastal esmakordselt
kohtusime, oli meie klapp kohe ilmne:
meil on ühesugune huumorimeel, me
hoiame oma egosid vaos ja jagame pi-
sut seda soome-ugri tagasihoidlikkust.
Kõik see hoiab meie koostöö toimivana,
olenemata eriarvamustest.

**„Superstaar“ on näidend kan-
natlikkusest ja oskamatusest
otsustada. Peategelane Jüri Sūgis
pöörab Olle elu pahupidi ja ometi
laseb viimane sel kõigel juhtuda.
Kuidas Sina kirjeldaksid Noor-
metsa näidendit? Mis teeb sellest
komöödia?**

„Superstaar“ on kindlasti komöödia
selles mõttes, nagu Aristoteles seda
defineeris – inimesed liiguvad katast-
roofist õnne poole. „Superstaar“ kaldub
aga kõrvale Carlo Goldoni või Holly-
woodi komöödiade harjumuspärasest
kodanlikust sotsiaalkriitikast. Sarnaselt
varase *commedia dell'arte*'iga kasutab
see näidend elemente füüsilisest ja
muretust rahvakomöödia traditsioo-
nist. Näidendis on tugevalt kasutusel
absurdielemendid, mis loovad täiesti
omamoodi tõeluse. Kuid sellele vaata-
mata ei sobitu antud komöödia ühesse-
gi žanrimääratlusse. Seda saab määrat-
leda peamiselt Noormetsa komöödiana.

Kui esimeses vaatuses areneb tasapisi
haarav ja unenäoline atmosfäär, siis on
see kaugel rahulikust unest, millega
oleme laval harjunud. See on rohkem
nagu hullumeelne sõit Ameerika mä-
gedel, mille metsikud pöörded viivad
meid lõpuks eredasse hommikuvalgus-
se teises vaatuses, kus loo iga aspekt
leiab oma uue tasakaalu.

Eriliselt torkavad silma teemad: kuidas
aidata teisi oma ambitsioone ohverda-
mata, kuidas uskuda pimesi armastus-
se ja kuidas lasta lahti vanadest harju-
mustest, et leida uus tee oma tõelise
minani. Viimane tähelepanek meenutab
1960ndate kuulsa antipsühhiaatrilise
liikumise guru R. D. Laingi ideed, et
närvivapustus on loomulik viis aidata
meeled uue ja tervema struktuuri rajale
ning paranemise juurde. Mine tea, aga
võib-olla on selle kõige all vaid lihtne
unenäoloogika.

*Esko Salervot küsitles dramaturg
Tõnis Parksepp*

MIKS ME EI SUUDA VALIDA?

Tõnis Parksepp

Inimene teeb iga päev sadu valikuid. Kas tõusta voodist üles või mitte? Pesta hambad, süüa hommikust, minna jala või autoga tööle, keskenduda suurele pildile või detailidele, kelle-ga suhelda, mida süüa, kuidas vaba aega veeta jms. Valikuid on alati palju ja neist kõik ei ole lihtsad. Prantsuse filosoofi Jean Baudrillard'i eeskujul võib isegi öelda, et tänapäeva maailmas on valikud illusoorseid. Pole vahet, kas tarbida Coca-Colat või Pepsit, süüa Hesburgeris või McDonaldsis. Need on näilised erinevused, millel on sama sisu. Aga ometi ei ela me Kafka Joseph K. kombel maailmas, kus me ei saa aru, milles meid süüdistatakse, mida meilt oodatakse ja kuidas peaksime käituma?! Midagi on siiski veel päris.

See päris maailm ootab meilt igapäevaselt probleemide lahendamist. Me tuvastame kitsaskoha, otsime põhjusi, leiame lahendusi. Päevast päeva seame endale eesmärgi, vaame poolt- ja vastuargumente, kujutame ette tagajärgi ja õpime oma vigadest. Kuid ideaalmaailma kõrval on igaüks tuttav sellise seisundiga nagu paralüüs. Olukorraga, kus oleme infoga üle koormatud ega suuda teha ühtegi valikut. Nagu need inimesed, kes keset suurt liiklussa-ginat lihtsalt tarduvad. Või kardame teiste inimeste reaktsioone sarnaselt õpilastega, kes ei mõtle asja sisule, vaid eelkõige õpetajale – mida ta küll

õigeks vastuseks peab? Meid mõjutab väsimus, sotsiaalne surve, ebakindlus ja traumad, südametunnistus, õpitud viisakus ja üldtunnustatud kombad. Kõik see kokku võib mõjuda hamletliku miiniväljana, kus küsimus ei ole ainult valiku tegemises, vaid olemasolemise hirmus. Äkki üldse mitte olla?

Kuskilt jookseb aga kannatlikkuse piir. Me ei saa kutsuda Faustina appi Mefistofelest, kes igasugu argisodi meie eest lahendaks. Me kõik soovime jõuda selle kauni hetkeni, kus ei pea end vaevama sellega, mida teised meist arvavad ja kuidas on õige. Aga jumalikku masinat (*deus ex machina*'t), mis meid reaalsusest välja tõstaks ja muretusse viiks, ei ole olemas. Peab ikka ise kuidagi hakkama saama. Ja siis jääbki üle kaks varianti. Kas vaadata Oblomovi kombel tolmu langemist ja mitte midagi teha või õppida tasapisi neid valikuid siiski tegema. Siin on vajalik lähedaste tugi ning selle tagajärjeks on teatud asjadest keeldumine ja teistega nõustumine. Sarnaselt Jim Carrey kehastatud Jah-mehele (filmis „Yes Man“, 2008), tuleb anda elule võimalus. See on jabur, aga miks mitte olla oma elu superstaar. Sest kokkuvõttes on paratamatu, et mingid valikud ongi rumalad ja totrad ja piinlikud. Kuid nad on alati tegemist väärt, kui nad aitavad eluga edasi minna.

Lavastusala juht **Siim Saarsen**
Kostüümiala juht **Lily Kraav**
Grimmiala juht **Merle Liinsoo**
Tehnikajuht **Margo Siimon**
Lavatehniline juht **Andre Kõiv**
Kunstnikud-dekoraatorid **Taimi Põlme ja Eve Komissarov**
Kostüümimeistrid **Lily Kraav, Viive Tõlpus ja Irma Orpana**
Puutöömeistrid **Peeter Raska ja Paul Vester**
Metallitööde meister **Jüri Ignatenko**

Finantsjuht **Helle Konts**
Haldusjuht **Kaido Kivipõld**
Teenindusjuht **Diana Treu**
Personalijuht **Eve Põldsaar**
Turundus- ja avalike suhete juht **Annika Vihmann**
Korraldusjuht **Marii Ingriin Saaremäe**
Müügijuht **Mari Hubel**
Trupijuht **Karl Kena**
Dramaturg **Tõnis Parksepp**
Muusikajuht **Peeter Konovalov**

Kavalehe koostasid **Tõnis Parksepp ja Andres Noormets**
Kavalehe keeletoimetaja **Anu Nurk**
Kavalehe fotod tegi **Annika Vihmann**
Kavalehe ja plakati kujundas **Lauri Järvlepp**

Ugala teatrit toetavad Kultuuriministeerium, Eesti Etendusasutuste Liit,
Viljandi linn, Prike, Puidukoda, MyFitness ja Viljandi Veevärk

ugala.ee